

Nr 311.

Af grefve **Hamilton**, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition, nr 43, med förslag till lag om kollektivafstal mellan arbetsgifvare och arbetare.*

Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 43 med förslag till lag om kollektivafstal mellan arbetsgifvare och arbetare m. m. föranleder mig att härmed väcka följande motion:

De förslag, som nu liksom i fjor framlades, åsyfta ett rättsligt reglerande af åtskilliga förhållanden rörande arbetsafstal samt att därmed i sin mån verka för fredliga och goda förhållanden mellan arbetsgifvare och arbetare. De olika meningar, som visat sig råda med afseende å denna lagstiftning och de synnerliga svårigheter, som möta, att komma till ett resultat, som verkligen kan främja arbetsfreden — ett resultat, som hittills framlagda förslag i blott mycket ringa grad kunna åstadkomma — ådagalägga enligt min mening, att man så småningom måste komma till ett offentligt — rättsligt reglerande af arbetsaftalen. I den mån man i samhällets intresse alltmer söker inskränka parternas fria bestämningsrätt, särskildt deras rätt att använda maktmedel, närmar man sig ju målet, den obligatoriska skiljedomen. Detta är också efter min mening den enda vinsten af den lagstiftning, som på arbetsfältets område föreslagits. Men det torde kunna ifrågasättas, om icke man redan nu bör gå längre, och att obligatorisk skiljedom äfven från början bör i rimlig omfattning stadgas för afgörande af intresse tvister. Detta är en vida bättre och säkrare väg för arbetsfreden, en rakare och ginare väg för vinnande af godt förhållande mellan arbetsgifvare och arbetare än den omständliga, svårbegripliga och till sina verkliga konsekvenser i mycket oberäknliga väg, som Kungl. Maj:t slagit in på. I hvarje händelse synes mig en utredning om den obligatoriska skiljedomens möjligheter och begränsningar böra ske, innan man alltför mycket binder sig vid andra vägar.

Jag skall ej här ingå på frågan om verkan af den obligatoriska skiljedom, som å en del håll i utlandet varit tillämpad; jag tror att hvarje land i detta fall måste inrätta sig efter det särskilda behof, som där föreligger, och söka stå på själfständig botten. Utlandets erfarenheter på dylika områden kunna ej utan vidare öfverföras på vårt land.

Inför de många och stora arbetsstriderna i vårt land gör man sig öfverallt i landet den frågan, om ej strejk- och lockoutförbud bör, i den omfattning, som är möjlig, utfärdas. Detta kan åter ej vara rimligt, om icke annat sätt än maktens står till buds för arbetstvisters afgörande. Att det är obefogadt och oriktigt att för afgörande af rättstvister på arbetsaftalsområdet tillgripa maktmedlen, erkännes nu öfverallt, och Kungl. Maj:ts förslag både i fjor och i år hvilat ju på denna uppfattning. Och dock är denna reform i arbetsfredens intresse af synnerligen ringa betydelse. Det är ytterst sällan sådana tvister medfört arbetsinställelser, åtminstone af någon omfattning. Utan att man söker vinna en lösning af *intresses*tvisterna utan strid, vinner man i själfva verket knappast något för arbetsfreden.

Att införande af obligatorisk skiljedom icke är främmande för oss, bestrykes af flera förhållanden. Sedan åtskilliga år är genom frivilliga aftal obligatorisk skiljedom gällande vid de enskilda järnvägarna i landet. Så är också fallet i ett och annat yrke för öfrigt; med afseende å vissa kommunalarbetare o. s. v. Riksdagens Andra kammare beslöt i fjor med stor röstöfvervikt en skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning, huruvida och i hvad mån vid sådant annan än staten tillhörigt gas-, elektricitets-, vattenlednings- eller renhållningsverk, som vore afsedt att betjäna allmänheten, samt vid stads, annan kommuns eller municipalsamhälles fasta brandkår skulle kunna införas absolut förbud mot arbetsinställelse i sammanhang med garanti för personalen af sådana anställningsvillkor, som motsvarade tjänstemäns förmåner, och införande af obligatorisk skiljedom beträffande uppkommande tvister. Vid fjorårets riksdag väcktes också motion från arbetarehåll om införande af obligatorisk skiljedom för slitande af tvister mellan sjömän och deras arbetsgifvare. Och vidkommande jordbruket torde väl knappt mer än en mening råda därom, att jordbruket, som ej kan begagna sig af lockout, måste skyddas mot strejker. Just af den anledning måste jordbrukets målsmän absolut vidhålla förbudet mot sympatistrider. Jordbruket skulle eljest utsättas för oberäkneliga faror och skador. Men då ett absolut strejkförbud är påkalladt för jordbrukets del, kan det ej ifrågakomma annat än att kombinera detta förbud med föreskrift om obligatorisk skiljedom. Det är under sådana omständigheter helt klart, att jordbrukets utöfvare måste med misstro betrakta en lagstiftning om kollektivafstal, som också skall gälla jordbruket, och som till och med går så långt i orimlighet, att den

släpper lös sympatistrejken öfver jordbruket, samt en med kollektivafstalslagen kombinerad lag om vissa arbetsaftal, som blott afser jordbrukets lösa arbetare och icke de mera fasta, på hvilka jordbrukarna måste basera det väsentliga af sin drift. Det ligger mycket nära till hands, att, om man nu genomför lagstiftningen om vissa arbetsaftal, det sedan skall bli än svårare att få den mera moderna arbetsaftalslag för *hela* jordbruksområdet, som ovillkorligen kräfves. Kravet på att ersätta den föråldrade legostadgan med en lag om alla arbetsaftal inom jordbruket är därför starkt, och en dylik lag måste också, om den skall bli till gagn för jordbruket, innehålla förbud för arbetsinställelse (lockout och strejk) samt införa obligatorisk skiljedom för afgörande af alla tvister.

Men det är icke blott på de nu berörda områdena, som införande af obligatorisk skiljedom kan ifrågasättas. Äfven om man icke vågar gå till detta införande på en gång öfver hela arbetsområdet, finnas utan tvifvel områden äfven å industriens fält, där den obligatoriska skiljedomen kan ifrågasättas utan olägenhet eller våda, men till verklig fromma för arbetsfreden. Det är enligt min mening vida viktigare, att frågan om obligatorisk skiljedom och de områden, på hvilka den redan nu kan ifrågasättas, omedelbart upptages och utredes, än att den för arbetsfreden i allmänhet ganska litet verkande och för jordbruket mycket litet behöfliga, men möjligen farliga lagstiftning genomföres, som nu föreslås. Vid bedömande af alla dessa förhållanden, måste man, enligt min mening, sätta samhällets intressen främst. Och dessa intressen fordra, att arbetsstriderna begränsas till ett minimum. Vederbörande parter äro pliktiga att i samhällets intresse slå af på sin obundenhet att söka tillfoga hvarandra största möjliga skada, och det skall då ock visa sig, att därmed i längden vinnes mera, äfven ekonomiskt, både för arbetsgifvare och arbetare, än med de oupphörliga striderna med deras ofantliga ekonomiska förluster.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag i anledning af förevarande kungl. proposition yrka,

att Riksdagen, med afslag å nu föreliggande kungl. propositionen nr 43, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning *dels* rörande en lagstiftning för arbetsaftal (af alla slag) i jordbruket, innefattande förbud för inställelse (lockout och strejk) och därmed jämförliga åtgärder samt införande af obligatorisk skiljedom för afgörande af uppkomna tvister jämte andra bestämmelser, som kunna anses skäliga i anledning af förbudet, *dels ock* om införande i största möjliga utsträckning af obligato-

risk skiljedom för slitande af intressetvister mellan arbetsgifvare och arbetare äfven på andra arbetsområden äfvensom därefter för Riksdagen framlägga oförmälda utredning samt ej mindre de förslag, hvartill denna utredning kan gifva anledning, än äfven i sammanhang härmed af öfriga påkallade förslag för vinnande af en arbetsaftalslagstiftning, som verkligen kan främja arbetsfreden och ett på ömsesidig uppskattning af hvarandras intressen byggdt, godt förhållande mellan arbetsgifvare och arbetare å förevarande område.

Stockholm den 24 februari 1911.

R. Hamilton.

I motionens syfte instämma:

Per N:son Bosson.

Aug. Larsson.

Joh. Andersson
i Stjärte.

Nils Larsson,
Klagstorp.

Adolf Janson.

Johan Jönsson.
